

Svar på regeringsuppdrag

Rapport

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2022 om arbetsförmåga i anpassade och skyddade arbeten

Försäkringskassan

Datum: 2023-02-01

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2022 om arbetsförmåga i anpassade och skyddade arbeten

Innehåll

1. Inledning	3
2. Uppdrag i regleringsbrev	3
3. Försäkringskassans arbetssätt och åtgärder under 2022	3
4. Effekter av åtgärderna.....	5

1. Inledning

Försäkringskassan har i uppdrag att bedöma om det finns rehabiliterande insatser som kan förbättra en persons arbetsförmåga. Det innebär att myndigheten ska arbeta för att åtgärder vidtas för en effektiv rehabilitering om en sjukskriven person har arbetsförmåga som kan tas tillvara, oavsett om det är hos arbetsgivaren, i ett normalt förekommande arbete eller i ett skyddat eller anpassat arbete.

För de personer som är arbetslösa eller inte kan återgå till sin ordinarie anställning och behöver stöd för att ta tillvara sin arbetsförmåga ska Försäkringskassan initiera en insats genom antingen samordningsförbund eller i samarbetet med Arbetsförmedlingen. Målet är att personen genom rehabiliterande insatser ska uppnå en arbetsförmåga i ett normalt förekommande eller i ett anpassat arbete. Vilken karaktär anpassningen ska ha bedöms av Arbetsförmedlingen och även nivån på en eventuell lönesubvention. Det är också Arbetsförmedlingen som bedömer om personen i stället behöver en skyddad anställning hos till exempel Samhall.

De insatser som genomförs inom ramen för samverkan med samordningsförbunden redovisas separat i årliga åiterrapporter. Även där är en stor del av utfallet en subventionerad anställning.

2. Uppdrag i regleringsbrev

Försäkringskassan ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att så långt som möjligt tillvarata långtidssjukskrivnas arbetsförmåga även i anpassade och skyddade arbeten samt bedöma vilka effekter åtgärderna har lett till.

3. Försäkringskassans arbetssätt och åtgärder under 2022

De huvudsakliga arenorna för samverkan kring tillvaratagande av långtidssjukskrivnas arbetsförmåga i anpassade och skyddade arbeten finns i det samarbete som finns med Samhall och det förstärkta samarbetet med Arbetsförmedlingen.

Samverkan med Samhall

Försäkringskassan och Samhall har en överenskommelse om fördjupad samverkan. Syftet med överenskommelsen är att stärka handläggningen och förbättra stödet till individer med utökade behov i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Överenskommelsen ska bland annat säkerställa att både Försäkringskassans handläggare och Samhalls chefer har tillräcklig kunskap och kompetens om vad som gäller vid sjukskrivning i en skyddad anställning. Försäkringskassan har särskilt utsedda kontaktpersoner i uppdraget och upprättar årliga aktivitetsplaner tillsammans med Samhall om ömsesidigt och kontinuerligt informationsutbyte och stöd vid kompetensutveckling kring sjukförsäkringen och Samhalls uppdrag.

Syftet med samverkan är att den anställde ska kunna stanna kvar i eller återgå till sin anställning hos Samhall. Sedan 2021 har Försäkringskassan och Samhall kommit överens om att alltid genomföra ett avstämningmöte när Försäkringskassan överväger att inte längre betala ut sjukpenning i pågående ärenden där den anställde har en skyddad anställning hos Samhall. Mötet ska säkerställa en bra övergång från sjukförsäkringen till arbetslivet genom att både den försäkrade och arbetsgivaren är införstådda med vilket beslut Försäkringskassan överväger att fatta. På så sätt ökar möjligheten för Samhall att ta tillvara medarbetarens återstående arbetsförmåga, och risken minskar för att medarbetaren

ska förlora sin sjukpenninggrundande inkomst. Om medarbetaren inte bedöms kunna återgå till tidigare arbetsuppgifter ska Samhall initiera ett omställningsarbete för att hitta lämpliga arbetsuppgifter åt medarbetaren genom omplacering eller anpassningar på arbetsplatsen.

Det är Arbetsförmedlingen som disponerar alla arbetstillfällen hos Samhall och avgör vem som uppfyller kraven för att anvisas till en anställning på Samhall. Inför anställning genomförs trepartssamtal (Samhall, Arbetsförmedlingen och medarbetare) där Samhall delges förmågor och styrkor samt individuella behov av anpassning. Samhalls matchning bygger på en ständig anpassning av bemanningen för att så långt som möjligt optimera medarbetarnas samlade arbetsförmåga och individuella förutsättningar för utveckling.

Samverkan med Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är också den aktör som är mest väsentlig i att tillvarata arbetsförmåga i skyddad anställning. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har en årlig överenskommelse och ett överenskommet arbetssätt utifrån det förstärkta samarbetet.

Under året har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan sett över och reviderar det gemensamma arbetssättet för rehabiliterande insatser. Myndigheterna har kunnat konstatera att det i stort är välfungerande men att det också funnits anledning att göra förtydliganden och förbättringar för att det ska bli en effektivare process.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har utifrån detta skapat en ny beskrivning av hur myndigheternas samverkan ska genomföras för att öka möjligheten för individer att uppnå arbetsförmåga. Arbetssättet är inte ännu beslutat men införandet av det nya arbetssättet planeras att påbörjas under våren 2023 för att vara fullt infört september 2023.

För att gemensam kartläggning med Arbetsförmedlingen ska vara aktuell i de fall individen har en arbetsgivare, behöver Försäkringskassan ha utrett och klarlagt att det inte finns möjlighet till anpassning eller omplacering hos arbetsgivaren.

Som en del i den gemensamma kartläggningen kommer sedan Arbetsförmedlingen genomföra en kompletterande arbetsmarknadspolitisk bedömning. I bedömningen ingår också att bedöma hur sjukdomen och/eller funktionsnedsättningen påverkar möjligheterna till arbete eller studier och vilket eventuellt anpassningsbehov individen har.

Exempel på rehabiliterande insatser kan vara insatser i upphandlade tjänster eller arbetsträning på arbetsplatser som godkänts av Arbetsförmedlingen. Det kan också vara stöd enligt den särskilda förordningen (2017:462) om insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga där exempelvis arbetsträning inför lönebidrag för anställning hos Samhall kan bli aktuellt. Individen får då prova sina arbetsförutsättningar i en anställning.

När rehabiliterande insatser avslutas kommer en bedömning att ske hur mycket individen kan arbeta och vilket stöd som behövs för detta. Nästa steg för individen kan vara:

- Att vara öppet arbetssökande.
- Anpassning inför anställning alternativt lönebidrag.
- Lönebidrag för utveckling inom Samhall.
- Skyddat arbete.
- Regulerade studier.

Försäkringskassan har inför 2023 också en ny målsättning för samarbetet med Arbetsförmedlingen om att fler ska utveckla eller återfå arbetsförmåga efter

rehabiliteringsinsats hos Arbetsförmedlingen. För detta mål kommer följande indikatorer att följas:

- Genom gemensam uppföljning med individen säkerställer vi effektiva insatser som har ett jobbfokus.
- Tiden i samverkan ska vara individuellt anpassad och utgå från en aktiv och effektiv handläggning på båda myndigheterna.
- Minst 60 procent eller fler ska ha utvecklat eller återfått sin arbetsförmåga efter rehabiliteringsinsatser.

Samverkan inom byggsektorn

Det finns också en nationell överenskommelse om samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, arbetsgivar- och arbetstagarparter inom byggsektorn. Denna reviderades i januari 2023. Överenskommelsens målgrupp omfattar personer med nedsatt arbetsförmåga och behov av rehabiliterande insatser, som har en dokumenterad anknytning till byggsektorn. Det kan därmed handla om personer som redan har en anställning inom byggsektorn, men också arbetssökande med ett förflutet inom denna.

Samverkan utgår från regionala samverkansgrupper som innehåller representanter för aktörerna i den nationella överenskommelsen. I dessa samverkansgrupper sätter aktörerna upp mål för arbetet och säkerställer att det finns förutsättningar för en välfungerande samverkan i individärenden. Individärenden diskuteras inte i dessa forum, utan sker alltid inom ramen för ett avstämningsmöte.

De rehabiliterande insatserna inom denna samverkan drivs av Galaxen Bygg, som är ett branschägt rehabiliteringsföretag med uppdrag är att hitta möjligheter till anpassade anställningar i företag. Anställningen är en anpassad anställning där arbetsgivaren får ett lönebidrag som beslutas av Arbetsförmedlingen.

4. Effekter av åtgärderna

Försäkringskassans insatser för att omhänderta arbetsförmåga i anpassade och skyddade arbeten följs utifrån utfallet efter avslutad insats för de som uppnått arbetsförmåga. Det vanligaste utfallet för dessa under 2022 var att påbörja en subventionerad anställning, till skillnad mot 2020 och 2021 då det var att gå till öppen arbetslöshet. Andelen som påbörjar en subventionerad anställning har dessutom ökat för 2022 jämfört med både 2020 och 2021.

Fördelning av sysselsättning vid avslutat samarbete och positivt utfall jan-dec 2020

	Alla	Sjukpenning	
		Kvinnor	Män
Öppet arbetslösa Arbetsförmedlingen	38%	39%	35%
Program Arbetsförmedlingen	13%	12%	15%
Anställning (subventionerad)	29%	26%	35%
Anställning (osubventionerad)	15%	16%	13%
Reguljära studier	5%	7%	3%

Fördelning av sysselsättning vid avslutat samarbete och positivt utfall jan-dec 2021

	Alla	Sjukpenning	
		Kvinnor	Män
Öppet arbetslösa Arbetsförmedlingen	33%	33%	32%
Program Arbetsförmedlingen	12%	11%	14%
Anställning (subventionerad)	32%	29%	37%
Anställning (osubventionerad)	18%	19%	15%
Reguljära studier	6%	8%	2%

Fördelning av sysselsättning vid avslutat samarbete och positivt utfall jan-dec 2022

	Alla	Sjukpenning	
		Kvinnor	Män
Öppet arbetslösa Arbetsförmedlingen	29%	30%	29%
Program Arbetsförmedlingen	13%	11%	15%
Anställning (subventionerad)	34%	33%	35%
Anställning (osubventionerad)	19%	20%	18%
Reguljära studier	5%	6%	3%

Källa: SUS

De insatser som genomförts under 2022 har i huvudsak ännu inte kunnat ses i utfallet för de sjukskrivna eftersom åtgärder framförallt har tagit sikte på att förändra det arbetssätt som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen tillsammans genomför för att omhänderta arbetsförmåga utifrån varje individs förutsättningar. Däremot kan den ökade andel som avslutas med subventionerad anställning vara en effekt av det fokus som finns i det förstärkta samarbetet på att individen i samverkan ska återfå eller utveckla sin arbetsförmåga.

Om den arbetsförmågan tillvaratas i skyddad anställning eller i arbete utan lönesubvention är ett utfall av dels det stöd och insatser som ges av myndigheterna gemensamt och dels de bedömningar som sker på Arbetsförmedlingen under, och vid avslut av, den rehabiliterande processen.

Gällande samverkan inom byggsektorn så befann sig 1600 personer under 2022 i anställning genom denna samverkan och av dessa var 660 nya under året men Försäkringskassan har ingen egen statistik som följer dessa individer.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar och områdeschef Michael Boman, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Michael Boman